

Den pædagogiske læreplan og det fælles pædagogiske grundlag

Solbjerg-Mårslet Dagtilbud, 2024

Den pædagogiske læreplan og det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbuddene i Aarhus Kommune udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Forord

Du sidder med den pædagogiske læreplan på dagtilbudsniveau for Solbjerg-Mårslet Dagtilbud. Det er op til den enkelte afdeling, om man har valgt at lave egne tilføjelser til denne fælles pædagogiske læreplan på dagtilbudsniveau.

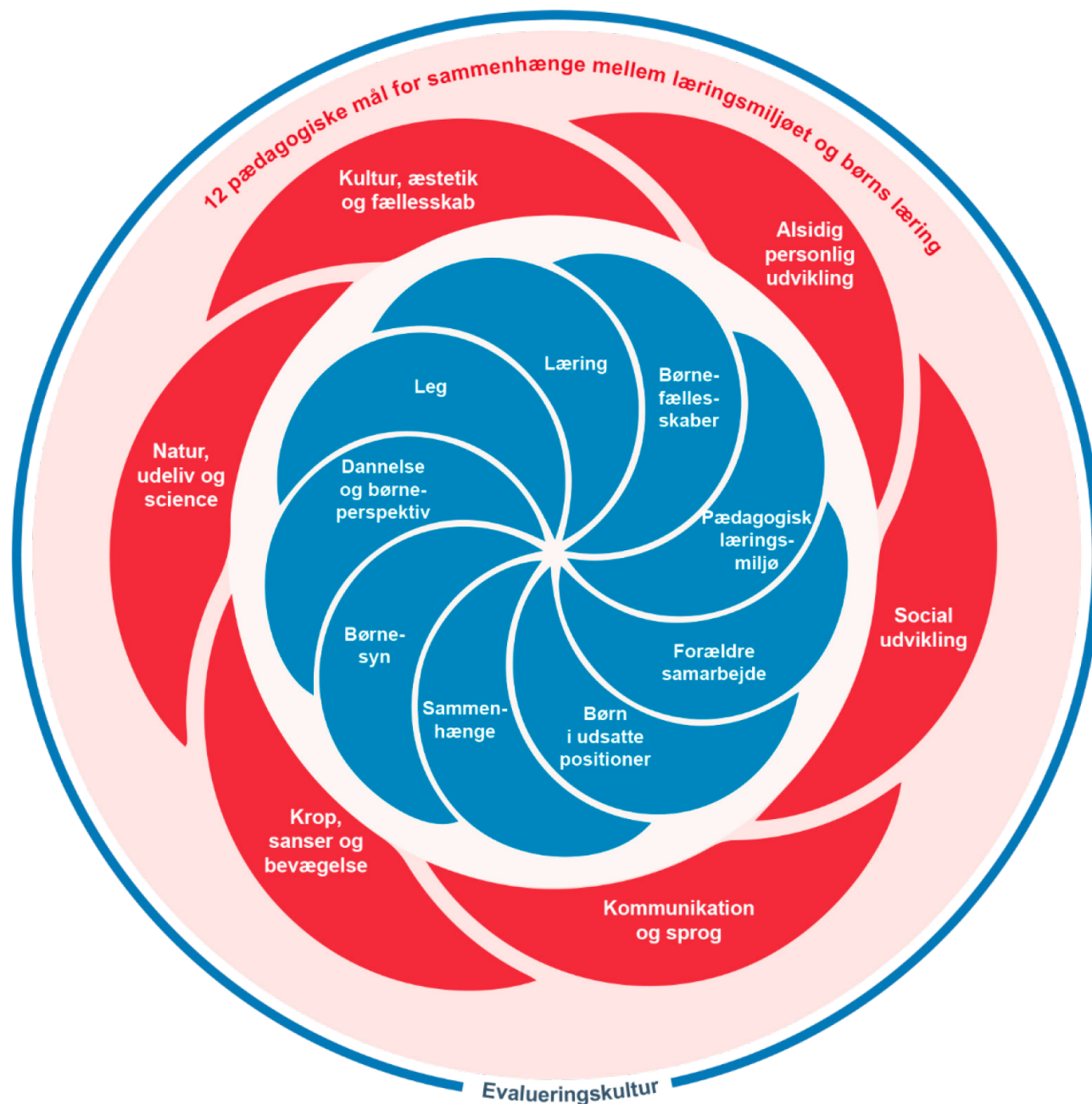
Du er velkommen til at kontakte dagtilbudsleder Birgitte Rasmussen, hvis du har spørgsmål til læreplanen på biras@aarhus.dk

Om den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er rammen for det pædagogiske arbejde i dagtilbud, herunder det pædagogiske grundlag, læreplanstemaerne og de 12 mål for sammenhængen mellem læringsmiljøerne og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Du kan finde Børne- og Undervisningsministeriets samlede beskrivelse af [rammer og indhold i den pædagogiske læreplan her](#).

Det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune findes på side 19–21.

Indhold

Hvem er vi.....	4
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og børnefællesskaber.....	5
–Børnesyn.....	5
– Dannelse og børneperspektiv.....	6
– Leg.....	7
–Læring.....	8
–Børnefællesskaber.....	9
Pædagogisk læringsmiljø.....	10
Samarbejde med forældre om børns læring.....	12
Børn i udsatte positioner.....	13
Sammenhæng til børnehaveklassen.....	14
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.....	15
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	16
De seks læreplanstemaer.....	17
Evalueringskultur.....	18
Det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune.....	19

Hvem er vi

Solbjerg-Mårslet Dagtilbud: Hvem er vi?

Vi er et stort dagtilbud med i alt 12 afdelinger: 5 aldersintegrerede institutioner placeret i Solbjerg og 6 aldersintegrerede institutioner i Mårslet. Så har vi vores dagplejeafdeling, hvor der pt. kun er dagplejere bosat i Mårslet. Vi bor alle på landet med god plads og luft under vingerne, og vi nyder at bruge nærområdet til ture og oplevelser.

Fælles fodslag, hvert vores kendetegn

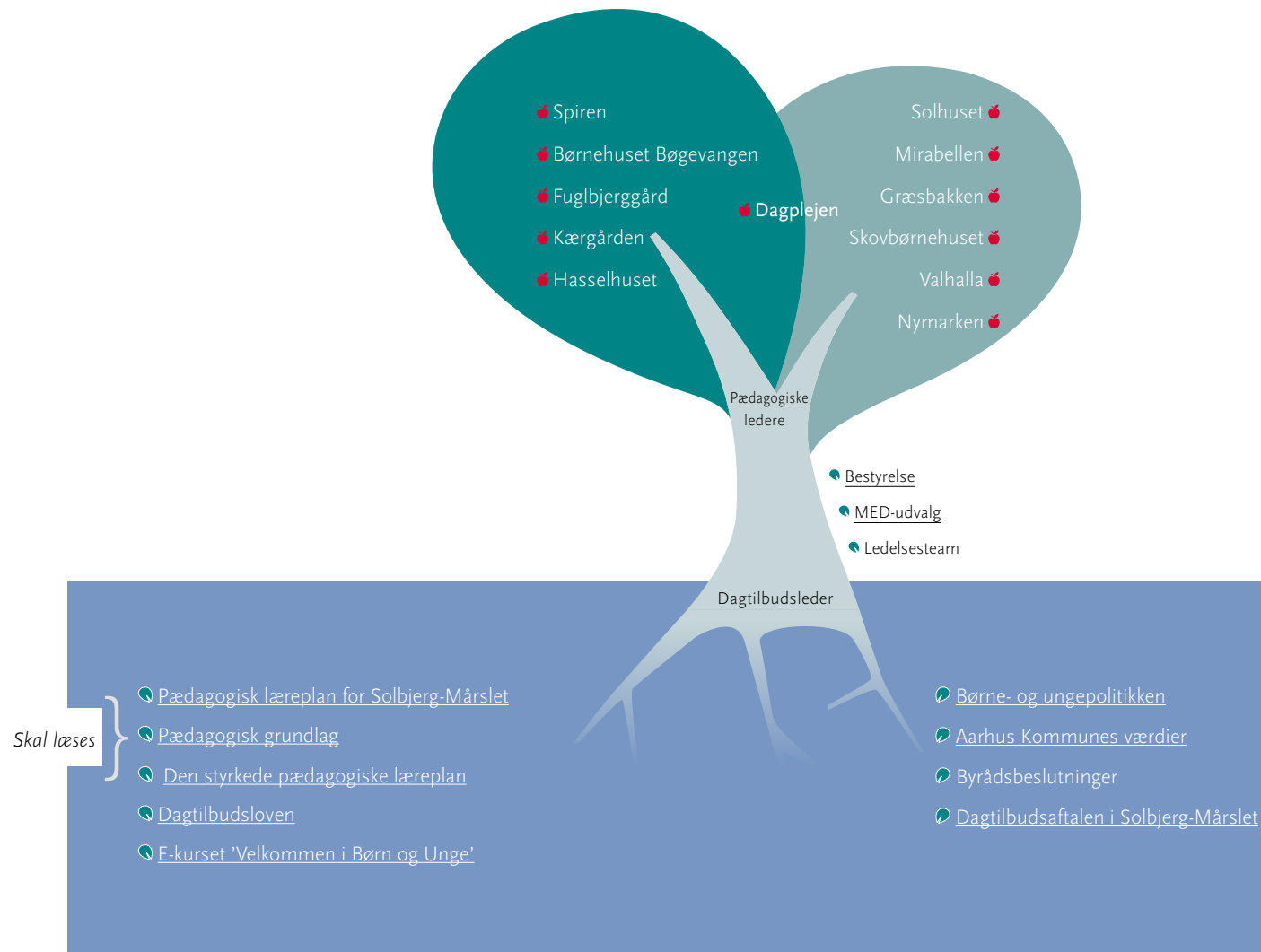
Dagtilbuddets 12 afdelinger har hver især deres gode kendetegn og kulturer, som er vigtige at bevare. Samtidig arbejder vi ud fra et fælles pædagogisk fundament, som udfoldes hver dag ude i afdelingerne. Alt, hvad vi foretager os, skal være meningsfuldt og værdiskabende for børnene samtidig med at de trives i vores dagtilbud.

I dagtilbuddets ledelsesteam søger vi at udnytte synergien i et stort dagtilbud. Vi har et fælles ledelsesgrundlag, som er et fundament bygget på et læringsfællesskab. Det gør vi ved at dele bøl og blær, udfordre hinanden og vise nysgerrighed, udnytte hinandens erfaringer og stille os til rådighed for hinanden, så vi alle når i mål.

Tæt samarbejde med lokalområdet

Sideløbende med vores samarbejde på tværs i dagtilbuddet, har vi også fokus på at skabe nærhed i det lokale.

I begge byer har vi et tæt samarbejde med den lokale skole, hvor vi hele tiden arbejder på at lave gode overgange fra dagtilbud til skole.

Begge lokalområder har desuden tradition for at arbejde sammen med ældrecenteret. Vi arbejder på at videreudvikle dette samarbejde, ligesom vi også har fokus på, hvordan vi kan samarbejde med sports- og idrætslivet, lokale butikker og virksomheder.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Børnesyn i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud:

Alt, vi gør, tager afsæt i det formulerede børnesyn og tilpasses kontinuerligt til den aktuelle børnegruppe.

Medarbejdernes opgave er, at:

- arbejde med fast struktur, tydelige rammer og genkendelige rutiner i dagligdagen, da vi ved, at det understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- skabe et trygt, omsorgsfuldt og nærværende miljø for alle børn, hvor vi tager udgangspunkt i det enkelte barns nærmeste udviklingszone

med fællesskabet som ramme.

- planlægge hverdagen med en vekselvirkning mellem samvær i større grupper, hvor fællesskab og læring på tværs af alder, køn, relationer og interesser er i fokus og opdeling i mindre grupper med tid til nærvær, leg og fordybelse. Vi tilstræber at skabe en balance mellem voksenstyrede aktiviteter/lege og børneinitierede lege, initiativer og interesser.
- at møde alle børn med en undersøgende, nysgerrig og lyttende tilgang og give sig tid til at gå over broen for at møde barnet, der hvor det er – barnets nærmeste udviklingszone (NUZO)
- være til stede i nuet sammen med børnene og undgå unødvendige forstyrrelser.
- tale om børnene ud fra et resourcesyn, altså tage udgangspunkt i det børnene mestrer og deres styrker.
- have fokus på sociale spilleregler, øve sig i at vente på tur, respektere hinanden og vise omsorg for hinanden.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Dannelse og børneperspektiv i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud:

Vores udgangspunkt er, at børn gør det bedste de kan, og hvis barnet skal have nye muligheder for deltagelse, skal de voksne gøre noget andet. Det er den relationelle forbindelse frem for ydre styring, der skaber strukturen for børnene. Vi skal kontinuerligt se på den aktuelle børnegruppe og lave en faglig vurdering af, hvad de har brug for.

Medarbejdernes opgave er:

- være opmærksomme på børnenes definitions-magt. Det vil sige den måde, som vi tolker på, taler om børnene på (retorikken) og handler på, da vi ved, at det har en betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse og dermed er afgørende for deres selvoplevelse.
- bidrage til at skabe et trygt og tillidsfuldt miljø, som giver børnene modet til at tage ansvar for egen medbestemmelse. Når børn udtrykker sig,

er der ikke noget, som er forkert, da de udtrykker det, der er på spil for dem. Derfor skal de mødes af voksne med forståelse for deres behov og følelser.

Dette kan f.eks. komme til udtryk på følgende måde:

- Børnene støttes i at mærke følelser, og der sættes ord på, så det enkelte barn med egen personlighed tør ytre sig i fællesskabet.
- Børnene støttes i deres ideer og handleinitiativer, de opmuntres, hjælpes i gang og gives plads.
- Børnene præsenteres for andre muligheder, hvis deres initiativ ikke umiddelbart kan følges.
- Børnene får anvisninger fremfor afvisninger.

- Der er tydelighed i rammerne for, hvad børn selv kan bestemme, og de gives kvalificerede valgmuligheder ud fra alder og udvikling (NUZO).
- Medarbejderne reflekterer over hverdagsrutiner, begivenheder og aktiviteter sammen med børnene og anvender det i evaluering.

Leg

Børneperspektivet, legen og en legende tilgang til læring er grundlæggende for arbejdet på dagtilbudsområdet. Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene. Begge dele skal gives plads i hverdage i dagtilbuddet, og vægtningen skal tilpasses behovene i børnegruppen, således at fx børn i udsatte positioner understøttes i deres leg som en del af børnefællesskaberne.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Leg i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud:

Leg er omdrejningspunktet for pædagogisk praksis – i arbejdet med læringsmiljøer, i planlægning af struktur og aktiviteter og i indretning. Vi skaber ”rum” til, at børnene kan få øje på hinanden og kan lege uforstyrret.

Medarbejdernes opgave er:

- lytte til børnenes ideer og fantasier og komme med input, udvikle og berige legen ud fra det.
- tage udgangspunkt i, at nogen børn er fulde af gåpåmod og nysgerrighed, mens andre har brug for et kærligt skub til at være aktivt deltagende. Derfor tager vi afsæt i barnets NUZO og arbejder med at møde børnene forskelligt for at give dem lige vilkår. De får lov at prøve kræfter med det, som de mestrer eller næsten mestrer.

- lege sammen med børnene og være bevidste om, at vi som voksne er rollemønstre og skal vælge, om vi vil gå forrest, ved siden af eller bagved i de forskellige situationer.

I 0-2 års grupperne er der fokus på:

- Parallelllege, og de ældste vuggestuebørn understøttes og øver sig i rollelege ud fra NUZO.
- Køns- og aldersopdeling med små legegrupper, så børnene får øje på hinanden og støttes i deres relationer.
- At medarbejderne er på gulvet, er guidende, observerende, nærværende og aktivt deltagende i legen og dens opbygning i forhold til roller og positioner.

I 3-6 års grupperne er der fokus på:

- Rolle- og konstruktionslege samt opmærksomhed på, hvornår og hvordan børnene skal udfordres i legen.
- Mulighed for både at lege alene, i mindre grupper og i større legefællesskaber.
- Medarbejderne er guidende, observerende, nærværende og aktivt deltagende i legen, dens opbygning og udvikling.

Læring

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Læring i dagtilbud sker i en vekslen mellem fx spontane, børneinitierede lege, rutinesituationer og aktiviteter planlagt af de voksne. Når der arbejdes målrettet med børnenes læring, skal tilgangen være legende og eksperimenterende, så både læringens indhold og form giver mening for børnene.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Læring i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud:

Medarbejdernes opgave er:

- tage afsæt i det fælles pædagogiske grundlag og vejledningen fra Børn og Unge "De 12 pædagogiske mål – vejledning til arbejdet med de pædagogiske mål i den pædagogiske læreplan".
- strukturere og organisere ud fra pædagogiske overvejelser om at skabe rum til børnenes læring.
- skabe optimale rammer omkring børnene der motiverer til ro, fordybelse, udfoldelse, fantasi

og bevægelse.

- følge børnenes initiativer samt guide og støtte børneinitierede sammenhænge, så børnenes leg og relationer forbliver konstruktive og udviklende.
- planlægge aktiviteter, hvor alle læreplanstemaer er i spil, og hvor der er pædagogiske overvejelser om sammensætning af børnegrupper.
- have løbende refleksion og evaluering, hvor der anvendes tegn på børnenes trivsel, læring,

udvikling og dannelse til opfølgning på, om vi arbejder mod de pædagogiske mål.

- have løbende refleksion og evaluering, hvor der anvendes indikatorer til opfølgning på, om vi arbejder mod de pædagogiske mål.
- følge børnenes udbytte af arbejde med læreplanstemaerne. Til formålet anvendes progressionsmodellen, 'Samspil' (dialogværktøj til forældresamtaler), sprogvurderinger, faglig sparring, kompetenceudvikling mm.

Børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn. Derfor arbejdes med tidlig, rettidig indsats, for at understøtte deltagelsesmulighederne for alle børn.

Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet og at inddrage og motivere forældrene, så de tager medansvar for at skabe velfungerende børnefællesskaber.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Børnefællesskaber i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud:

Samspil skal reguleres af relationer og ikke ydre styring, fordi selvregulering og tilknytning udvikles gennem relationer og ikke ydre styring.

Derfor er vi optagede at alle børn har trygge relationer til voksne. Det er den trygge tilknytning, der er afgørende for barnets selvregulering og samspil med det der er omkring dem – altså basis for at indgå i børnefællesskaber.

Medarbejdernes opgave er at:

- lytte til og støtte barnets tilbagemeldinger, tage sig tid/give barnet mulighed for at ytre sig.
- udvise overskud i mødet med barnet om at forstå dets virkelighed.

- sætte fokus på det enkelte barns styrker og personlighed og sætte ord på, så andre hører det.
- være opmærksomme på, hvad det enkelte barn mestrer og er optaget af.
- give kærlige skub til at være aktivt deltagende. Vi tager afsæt i barnets NUZO og arbejder med at møde børnene forskelligt for at give dem lige vilkår. De får lov at prøve kræfter med det, som de mestrer eller næsten mestrer.
- værne om børns egen kultur og den læring der er, når de mindste børn spejler sig i og imiterer de større børn.
- sikre at planlægningen tilbyder differentierede (mangeartede) børnefællesskaber. Det kan f.eks. være små eller store grupper, grupper baseret på alder, børne- og vokseninitierede legegrupper mm. Samtidig har vi fokus på som voksne at gå foran, ved siden af eller bagved børnene. Fokus på som voksne at gå foran, ved siden af eller bagved børnene.

I 0–2 års grupperne er der fokus på:

- Aflæse børnenes nonverbale signaler og hjælpe dem til at aflæse/forstå andre børns signaler
- Hvornår og hvordan de er klar til at være en del af fællesskabet.
- Samlinger: Hvem vi er, hvad vi hedder, og hvem der mangler, da det betyder noget, at alle har en plads i fællesskabet.

I 3–6 års grupperne er der fokus på:

- Samlinger, hvor vi øver at lytte til hinanden, fortæller om oplevelser, har medbestemmelse, venter på tur, rummer hinanden med hver vores forskellighed og snakker om, hvem der mangler i dag mm.
- Aktiviteter, hvor børnene skal samarbejde og derved får øje på hinandens styrker og ressourcer.
- Medinddragelse af børnenes ideer i forhold til roller og positioner.
- Give plads til børns perspektiver og lade dem øve sig i selv at løse konflikter.

Pædagogisk læringsmiljø

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at

eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helhedssyn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene

og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Pædagogisk læringsmiljø i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud:

Der er læring i alt, vi foretager os sammen med børnene. Læringsmiljø omhandler indretning inde og ude, æstetik, materialer og legetøj, leg og aktiviteter, struktur og planlægning, brug af nærområdet og organisering af medarbejderne, samt medarbejdernes relationskompetence. Relationskompetencen har en afgørende betydning. Børn har grundlæggende biologisk behov for at finde resonans hos andre – gennem samspillet at skabe sin egen identitet og selvforståelse.

Alle børn har ret til at få de voksnes opmærksomhed.

Medarbejdernes opgave er at:

- se børnenes kontaktmæssige initiativer og reagere på dem.
- se bagom barnet og dets handlinger og have fokus på barnets hensigt/intention.
- give alle børn opmærksomhed.
- give plads til de lommer af nærvær og stjernestunder, der opstår – også selvom det nogle gange bryder med rutiner og aftaler.
- indtænke læringsmiljø i alt, hvad vi foretager os sammen med børnene i planlagte og spontane aktiviteter, i leg og i rutineopgaver som spisning, bleskift, garderobe mm.
- være undersøgende og nysgerrige på praksis: Hvorfor gør vi, som vi gør, og har det den ønskede effekt for børnene.
- udvikle faglighed via sparring og reflekterende dialoger samt evaluere egen praksis både i det store fællesskab og med sig selv.
- være udviklingsparate, lydhøre og opsøgende i forhold til den nyeste viden.

- tage ansvar for, at organisering og planlægning udføres til gavn for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Forskning har de seneste år afdækket, at enhver aktivitet sammen med børn giver læring, men viser også, at nogle aktiviteter og organiseringer fremmer læring og udvikling betydelig bedre end andre.

Derfor vil vi i højere grad have fokus på at udvælge de aktivitets- og organiseringsformer, som viser sig at have de største positive bidrag til læring og udvikling hos børnene – f.eks. en samarbejdende kultur hos pædagogerne med at udfordre barnet på nærmeste udviklingszone, at tage afsæt i noget barnet kender til og at skabe en god relation til barnet.

Børnene mødes med:

- Opmærksomhed på positiv læring ud fra NUZO, så de oplever at mestre.
- Tid og ro til de daglige rutiner, så de får mulighed for at øve sig og snakke om det, der sker.
- Mest mulig forberedelse, forudsigelighed og genkendelighed ved overgange til nyt for at skabe tryghed, så de ved hvad de skal, og hvad der forventes af dem.

- Planlægning med udgangspunkt i, hvad den konkrete børnegruppe har brug for.
- Justering/ændring i de daglige rutiner, hvis der opstår behov i forhold til udviklingen i den konkrete børnegruppe.
- Dialog om, hvad de er i gang med at øve sig i, f.eks. selv at tage tøj på eller at være en god ven.

Samarbejde med forældre om børns læring

Samarbejde med forældre om børns læring

Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning.

Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov, og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Samarbejde med forældre om børns læring i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud

Alle afdelinger har en plan over hvilke samtaler med forældrene, de afholder om børnene i deres afdeling. Alle afdelinger i Aarhus Kommune bruger redskabet 'Samspil' ved samtalerne: 9-14 måneder, omkring de 3 år og ved 5-6-års alderen. Herudover afholdes ekstra samtaler efter behov. Det kan være efter forældrenes eller personalets ønske, hvis der opstår bekymringer omkring barnets trivsel og udvikling.

Når barnet har fået tilbudt plads, kommer barn og forældre på besøg og får velkomst og informationsmateriale.

Medarbejdernes opgave er, at:

- afholde en startsamtale med forældrene, hvor forældrene fortæller om deres barn og afleverer evt. relevante beskrivelser angående barnet. Forældrene introduceres til daglige rutiner, og indkøring af barnet aftales ud fra hverdagen i den gruppe barnet tilknyttes med hensyntagen til barnet og familiens behov.
- sørge for, at der drøftes gensidige forventninger til samarbejdet, så der skabes forståelse

for vigtigheden af den gensidige respekt og forældrenes medansvar. Forældrene opfordres til et åbent og tillidsbaseret samarbejde med personalet omkring barnet, hvilket de også kan forvente at blive mødt med.

- vægte en grundlæggende tillid og fælles indsats om et godt relationsarbejde, som opbygges gennem hele barnets tid i institutionen, så det gør samarbejdet om overgangene nemmere.
- forventningsafstemme med forældre.

Sammen med forældrene:

- er vi i løbende dialog om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- planlægges og afvikles forældrearrangementer.
- formidle løbende om livet i grupperne/afdelingen. Dette kan ske på Aula med foto og korte tekster, via udstilling af noget børnene har lavet eller andet.
- arrangere forældremøder med information om, hvad der vægtes i barnets institution i forhold til organisering med fokus på børnenes trivsel og udvikling i henhold til f.eks. læreplanen.

Børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner

Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner.

Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for med tidlig, rettidig indsats at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidig skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads.

Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med et særligt fokus. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at udsatte børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for dem.

Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er betydningsfuld for alle børn, men i særlig grad for børn i udsatte positioner.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Børn i udsatte positioner i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud

Medarbejdernes opgave er, at:

- identificere barnets styrker, udfordringer og barrierer for at deltage i fællesskaber ved hjælp af iagttagelser, vidensdeling og evt. inddragelse af andre faggrupper.

indrette det pædagogiske læringsmiljø med visuel understøtning og tydelige pædagogiske rammer, som kan hjælpe barnet til at få overblik og vide, hvad det skal og på den måde opleve mestring og tryghed.

- arbejde ud fra en forståelse af, at børn altid gør det bedste de kan og ønsker at samarbejde. Dvs. det er altid det rundt om barnet, som vi skal justere på.
- planlægge og understøtte aktiviteter og lege, så udsatte børn positioneres i deres styrker og oplever succeser.
- tilbyde vekselvirkning mellem små og store grupper, hvor der arbejdes med børnenes tætte relationer til børn og voksne, og der tilrettelægges aktiviteter og lege, som understøtter barnets NUZO.
- arbejde med egen tilgang, relation og interaktion med barnet ved hjælp af viden og data om det enkelte barns styrker og udfordringer.
- anvende refleksive dialoger og feedback fra andre kollegaer som arbejdsredskab til at øge kvaliteten i relationen.

Der er ansat ressourcepædagoger i dagtilbuddet, som kan inddrages i arbejdet omkring børn i udsatte positioner. Der er desuden samarbejde med pædagogisk psykologisk rådgivning, hvor vi kan hente hjælp og vejledning.

Dette kan f. eks komme til udtryk på følgende måde:

- Visuel og tydelig struktur for alle børn.
- Støtte i form af piktogrammer for børn med særlige behov, f.eks. ved barnets rum, til samling mm.
- Faste pladser ved spisning, samling m.m.
- Børne- og vokseninitierede lege bruges som redskab til at styrke relationen mellem børn/ børn og børn/voksne.
- Personalet fokuserer på barnets styrker, interesser og succeser ved at italesætte dem overfor hinanden og de andre børn.
- Personalet er guidende, tydelige og anerkendende i arbejdet med at skabe inkluderende børnefællesskaber.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx skoler, biblioteker, museer, idræts tilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal endvidere overveje om et samarbejde med fx ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udskoling eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Inddragelse af lokalsamfundet i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud

Der er i både Solbjerg og Mårslet etableret samarbejde med lokalsamfundet. Vi samarbejder med de frivillige organisationer, f.eks. brug af hal/

multihal, og med frivillighedscoordinatorer om samarbejde med de to lokalcentre.

Gennem forskellige lokale aftaler får børnene mulighed for oplevelser i lokalområdet.

- Vi har lokaler til rådighed på plejehjemmet i Solbjerg og har samvær og aktiviteter sammen med de ældre.

- I begge byer samarbejdes der med kirke, plejehjem/lokalcenter om forskellige tiltag.
- Vi besøger skole og låner efter aftale lokaler – gymnastiksal, pædagogisk læringscenter/ bibliotek.
- Afdelingernes legepladser står til fri afbenyttelse udenfor åbningstiden.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske miljø bør invitere til leg, udforskning af omgivelserne og såvel fysisk aktivitet som fordybelse både inde og ude. Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske formål, men bør samtidig muliggøre en kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud

Medarbejdernes opgave er, at

- anvende og se muligheder i alle rum, gangarealer og legeplads.
- tilstræbe en fleksibel indretning, så der er mulighed for at rumme både små og store grupper.
- have fokus på, at der er plads til at rumme børnenes behov for at lege fordybende og uforstyrrede, samt at der også er mulighed for fysisk udfoldelse.

sikre indretning, legetøj og materialer, som stimulerer børnenes udvikling, nysgerrighed og fordybelse.

- værne om de ting, som børnene skaber og lader børnene sætte sig spor.

Dette kan f.eks. komme til udtryk på følgende måde:

- Rum og indretning der tydeligt indikerer: "Hvad kan man her".
- Rummene er indrettede, så de er foranderlige og fleksible, som hurtigt kan skabe guldplads til fysisk udfoldelse eller skærme børns leg, så de kan lege uforstyrrede.
- Børnenes tegninger og andre kreative produktioner er synlige i rummene.
- Der er legestationer, som skærmer børnene, så de kan lege uforstyrret i små grupper både børne- og vokseninitieret.
- Der er systematik og overblik i legetøj og materialer, så børnene ved, hvor de kan finde tingene, og det fremstår indbydende.

- Børnenes initiativer gribes og understøttes, f.eks. når gruppen eller et enkelt barn får en ide til at bruge rummene på en alternativ måde.
- Aktiviteter og ture i den nærliggende og tilgængelige natur – både på legepladsen og i nærområdet.

De seks læreplanstemaer

Læring og læreplanstemaer

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og pas sende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaerne skal tage udgangspunkt i Børne- og Socialministeriets beskrivelser af temaerne. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for Børne- og Socialministeriets to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn, og det er afgørende, at de tænkes i en sammenhæng i dagtilbuddets arbejde. Opdelingen i temaer skal sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling i dagtilbud. Læs de ministerielt fastsatte indholdsbeskrivelser og mål for læreplanstemaerne i: "Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold", der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud.

– Børn og Unge, Aarhus Kommune

Læring og læreplanstemaer i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud

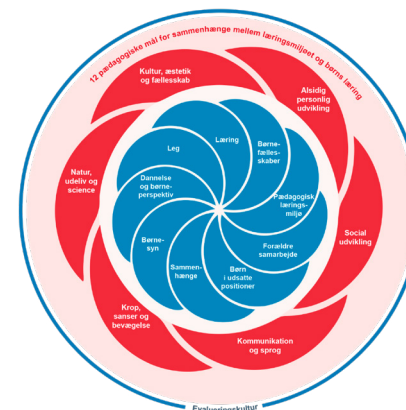
Medarbejdernes opgave er, at

- tage afsæt i det fælles pædagogiske grundlag og vejledningen fra Børn og Unge "De 12 pædagogiske mål – vejledning til arbejdet med de pædagogiske mål i den pædagogiske læreplan".
- strukturere og organisere ud fra pædagogiske overvejelser om at skabe rum til børnenes læring
- skabe optimale rammer omkring børnene der motiverer til ro, fordybelse, udfoldelse, fantasi og bevægelse.
- følge børnenes initiativer samt guide og støtte børneinitierede sammenhænge, så børnenes leg og relationer forbliver konstruktive og udviklende.
- planlægge aktiviteter, hvor alle læreplanstemaer er i spil, og hvor der er pædagogiske overvejelser om sammensætning af børnegrupper.
- have løbende refleksion og evaluering, hvor der anvendes indikatorer til opfølgning på, om vi arbejder mod de pædagogiske mål.
- følge børnenes udbytte af arbejdet med

læreplanstemaerne. Til formålet anvendes Kolbs læringscirkel, dialoghjul (SUS materiale), sprog vurderinger, faglig sparring, kompetenceudvikling mm.

Dette kan f.eks. komme til udtryk på følgende måde:

- Planlægning sker med afsæt i læreplanstemaerne og altid med fokus på, hvad børnene i den konkrete gruppe kan få ud af det.
- Børnene opdeles i mindre grupper, og der arbejdes med fokus på de pædagogiske mål for de 6 læreplanstemaer.
- Foranderlige læringsrum, der understøtter alle læreplanstemaer
- Vi arbejder med både frie og forpligtende fællesskaber.

Evalueringskultur

Evalueringskultur i Solbjerg-Mårslet Dagtilbud

Vi har valgt progressionsmodellen som vores fælles evalueringsmodel og værktøj for Solbjerg-Mårslet Dagtilbud.

Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål – herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i afdelingerne og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Den skrivbare skabelon af progressionsmodellen ligger i 'AFD-Solbjerg-Mårslet Dagtilbud' under '[Læreplan og evaluering](#)' > '[Evaluering](#)'

På gruppeniveau

Den konkrete evaluering skal foregå på gruppeniveau, så alle medarbejdere løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter netop deres børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Målet skal:

- tage afsæt i, hvad børnene på den enkelte gruppe har brug for.
- sætte fokus på et læringsmiljø; en hverdagspraksis, et projekt, en indsats, der kalder på ny viden eller forbedring.

På afdelingsniveau

Evalueringerne opsamles og systematiseres, så læring omsættes til justering/ændring af læringsmiljøer og praksis.

Indsigter og ny læring deles på afdelingsniveau.

På dagtilbudsniveau – lederteamniveau

Sideløbende skal der ske læring på dagtilbudsniveau. Her skal lederteamet være lærende sammen om udviklingen af en løbende evalueringskultur.

Evaluering er på dagsordenen i lederteamet, hvor der foregår sparring og videndeling i mindre grupper – hvad bøvler vi med i afdelingerne – hvad lykkes – hvilken effekt opnås?

Fælles pædagogisk grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune

Indledning

På tværs af Børn og Unge og de faglige organisationer er vi enige om at præsentere dette fælles grundlag for arbejdet i dagtilbud i Aarhus Kommune. Det er udarbejdet i et samarbejde mellem BUPL, FOA og med inddragelse på tværs af forvaltningen. Grundlaget er tænkt som et afsæt for arbejdet i dagtilbud. Det vil blive evalueret og herefter justeret, hvis parterne vurderer det er relevant.

Dagtilbudsloven sætter de overordnede rammer for dagtilbudsområdet. Lovens beskrivelse af pædagogisk grundlag for dagtilbud ligger værdimæssigt i tråd med Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik og strategier, der stadig vil være de lokale rammer for arbejdet med børnene og de unge i Aarhus i et 0-18-årsperspektiv. Det fælles pædagogiske grundlag for Aarhus Kommunes dagtilbud er derfor udarbejdet ud fra formuleringer fra dagtilbudslovens rammesætning og vores lokale børne- og ungepolitik, strategier med videre.

Det er med afsæt i dette fælles pædagogiske grundlag, at dagtilbuddene skal udarbejde den pædagogiske læreplan og udvikle de pædagogiske læringsmiljøer lokalt. For at udvikle og fastholde dagtilbud af høj kvalitet med stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, forholder vi os til følgende tematikker, som beskrevet i dagtilbudsloven.

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber
- Pædagogiske læringsmiljøer
- Forældresamarbejde
- Børn i udsatte positioner
- Sammenhæng med børnehaveklassen
- Læreplanstemaerne

Fælles pædagogisk grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune

I Aarhus Kommune lægger vi vægt på trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn og unge og på at have høje ambitioner på alle børns vegne. Barndommen har en værdi i sig selv, og vi arbejder ud fra et helhedssyn på barnet og vægter samarbejde med forældrene højt. Samtidig har vi fokus på en tidlig, rettidig indsats og på at skabe gode børnefællesskaber for alle børn med et særligt øje for børn i udsatte positioner.

Vi udvikler stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter, at børneperspektivet, legen og en legende tilgang til læring er grundlæggende for arbejdet på dagtilbudsområdet. Vi lægger vægt på kritisk refleksion over egen og fælles pædagogisk praksis og på at arbejde vidensbaseret med at udvikle praksis til gavn for børnene og de unge.

Kvalitet i dagtilbud handler også om den strukturelle kvalitet og stabilitet for børnene og det pædagogiske personale. Det betyder fx organiseringen af dagtilbuddets fysiske rammer, lav personaleomsætning, høj andel af uddannet personale eksempelvis pædagoger og pædagogiske assistenter og organiseringen af hverdagen.

Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

Legen

Børneperspektivet, legen og en legende tilgang til læring er grundlæggende for arbejdet på dagtilbudsområdet. Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene. Begge dele skal gives plads i hverdagene i dagtilbuddet, og vægningen skal tilpasses behovene i børnegruppen, således at fx børn i udsatte positioner understøttes i deres leg som en del af børnefællesskaberne.

Læring

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Læring i dagtilbud sker i en vekslen mellem fx spontane, børneinitierede lege, rutinesituationer og aktiviteter planlagt af de voksne. Når der arbejdes målrettet med børnenes læring, skal tilgangen være legende og eksperimenterende, så både læringens indhold og form giver mening for børnene.

Børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn. Derfor arbejdes med tidlig, rettidig indsats, for at understøtte deltagesmulighederne for alle børn.

Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet og at inddrage og motivere forældrene, så de tager medansvar for at skabe velfungerende børnefællesskaber.

Pædagogiske læringsmiljøer

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for

at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helhedssyn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere læringsmiljøer for børnene og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle. Lokalsamfundet inddrages i arbejdet med at skabe stimulerende pædagogiske læringsmiljøer for børnene.

Forældresamarbejde

Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov, og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

Børn i udsatte positioner

Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner. Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for med tidlig, rettidig indsats at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidig skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads. Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med et særligt fokus.

Sammenhæng med børnehaveklassen

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper. Det skoleforberedende arbejde i dagtilbud handler især om at der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til og give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

Læreplanstemaerne i dagtilbuddet har en tæt indholdsmæssig sammenhæng med tematikker i børnehaveklassen. Arbejdet med temaerne er med til at skabe sammenhæng mellem dagtilbud og børnehaveklassen. Fokus kan fx være på centrale elementer på tværs af dagtilbud og skole som børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og mod på nye oplevelser.

Læreplanstemaerne

Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn. Opdelingen i temaer skal sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling i dagtilbud, men det er afgørende at temaerne tænkes i en sammenhæng i dagtilbuddets arbejde.

Der er i alt seks læreplanstemaer: "Alsided personlig udvikling", der omhandler at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden i et læringsmiljø præget af både tryghed og nysgerrighed, så de udvikler bl.a. engagement, livsduelighed, kompetencer til deltagelse mv. "Social udvikling", der omhandler, at alle børn skal trives og opleve at høre til i sociale fællesskaber, og at læringsmiljøet understøtter, at alle børn udvikler empati og relationer, der bidrager til en demokratisk dannelse.

"Kommunikation og sprog", der omhandler at alle børn får mulighed for at kommunikere og udvikle sprog, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Dette foregår bl.a. ved at de gradvist udvikler sproget og opnår erfaringer med at sprogliggøre tanker, behov og ideer. Forskellige udtryksformer som skrift-, symbol- og billedsprog skal inddrages, og de sproglige læringsmuligheder skal indtænkes i både rutiner og i planlagte og spontane aktiviteter. "Krop, sanser og bevægelse", der omhandler hvordan alle børn udforsker og eksperimenterer med mangfoldige måder at bruge kroppen på og udvikler krops- og bevægelsesglæde, både i ro og aktivitet.

"Natur, udeliv og science", der handler om at alle børn skal have konkrete erfaringer med og lyst til at udforske natur og naturfænomener og får en begyndende forståelse for bæredygtighed. Samtidig understøtter det, at alle børn aktivt forholder sig til naturfænomener i deres hverdag og får erfaringer med årsag og virkning, sammenhænge og en begyndende matematisk forståelse. "Kultur, æstetik og fællesskab" omhandler, hvordan alle børn indgår i ligeværdige og mangfoldige fællesskaber på tværs af kulturelle baggrunde, normer mv, og at de får kulturelle oplevelser, så deres fantasi, nysgerrighed og kreativitet stimuleres, og de får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

En evaluerende pædagogisk praksis

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Med afsæt i refleksionen og en stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere læringsfællesskaber. Ledelsen har ansvaret for at refleksionen er integreret i hverdagen for alle medarbejdere og organisationen, så det understøtter udviklingen af det pædagogiske læringsmiljø.

Refleksionen forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på sin egen og hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Samtidig skal man turde udfordre egne og andres vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft. Samtidig er det vigtigt, at der i de enkelte dagtilbud afsættes ressourcer og at der er kompetencer til stede til at understøtte de enkelte læreplanstemaer, herunder at de sættes i spil med hinanden.

Den faglige refleksion sker med afsæt i både kvantitative og kvalitative data. Det er eksempelvis børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed. Data er også det pædagogiske personales erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis. Sidst men ikke mindst er data også viden baseret på forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, socioøkonomi, vurderingsredskaber til fx sprog og robusthed mv.

En evaluerende pædagogisk praksis handler om at udvikle kvaliteten lokalt i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe, men også om den samlede retning for og udvikling af hele dagtilbudsområdet. Der skal være en balance mellem meningsfuld lokal dokumentation, refleksion over egen og fælles praksis og den fortsatte kommunale tilsynsforpligtelse i forhold til dagtilbud, der forudsætter, at der kan samles op og skabes et generelt billede af kvaliteten på tværs af dagtilbud i Aarhus Kommune.

Vi arbejder i Børn og Unge med afsæt i lokale og politiske årshjul for opsamling på kvalitet på dagtilbudsområdet. Kvalitetsrapporterne og -samtalerne er med til at kvalificere både den lokale faglige refleksion og indsats og den politiske beslutningsproces.

Kvalitet i dagtilbud skal dokumenteres i bred forstand. De lokale rapporter og den opsamlende rapport til byrådet skal derfor både afrapportere kvaliteten af læringsmiljøet, den lokale pædagogiske praksis i forhold til fx refleksion samt børnenes progression og dermed udbytte af dagtilbuddets læringsmiljø.

For at sikre en systematisk dokumentation og opfølgning på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse skal der afprøves og evt. udvikles konkrete værktøjer til at understøtte indsamlingen af både kvantitative og kvalitative data. Det kan være dialogværktøjer, redskaber til at understøtte læreplanstemaer, læringsmiljøet og det enkelte barns progression samt prosatekster med fx praksisfortællinger og refleksioner.

Data indsamles fra forskellige kilder, så både ledere, det pædagogiske personale, forældrene og børnenes stemme høres og indgår i afrapporteringen.

Den politiske opfølgning og udvikling

Byrådet har ansvaret for dagtilbuddene og ansvaret for at føre tilsyn med, at dagtilbuddene efterlever de lovgivningsmæssige krav. Byrådet skal definere rammer for dagtilbuddene og skal også definere retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud, fritidstilbud og skolen og dagtilbuddets samarbejde med andre aktører som fx sundhedsplejen, PPR mv. Byrådet skal desuden sikre, at den pædagogiske læreplan og dens børnesyn og brede læringsforståelse er udgangspunktet for al ledelse af det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene.

Udviklingen på dagtilbudsområdet skal drøftes politisk mindst hvert andet år, som en del af et toårigt årshjul. Afsættet for de politiske drøftelser skal være, hvordan kommunens rammer og prioriterede indsatser understøtter, at dagtilbuddene kan opfylde dagtilbudslovens krav. Drøftelserne tager udgangspunkt i det tilsyn, kommunen fører med dagtilbuddene og andre relevante informationer og nøgletal, fx forældretilfredshed, andelen af uddannet personale, 3-årssprogsvurdering mv. En samlet afrapportering danner grundlaget for den politiske drøftelse af udviklingen på dagtilbudsområdet med yderligere mulighed for temadrøftelser om emner af særlig interesse.

På baggrund af de politiske drøftelser kan det besluttes at iværksætte tiltag til at understøtte og kvalificere dagtilbuddenes arbejde med udvikle stærke pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Tiltagene kan fx være rettet mod at understøtte arbejdsmiljøet, kompetenceudvikling eller organiseringen af dagtilbud. Det kan også være tiltag, der understøtter dialogen mellem dagtilbud og forvaltning eller understøtter det pædagogiske tilsyn og derved bidrager til at udvikle kvaliteten. Nye tiltag skal være meningsfulde og i tråd med den pædagogiske læreplan.

Aarhus, august 2018

Thomas Medom

Rådmand for Børn og Unge

Marianne Gilbert

Formand for BUPL Århus

Jack Hougård Kristensen,

Sektorformand FOA Århus